

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Difficultas II. Explicatur continuum successivum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

DIFFICULTAS II.

Explicatur continuum successivum.

AGrè capit mens, ut si hoc instanti Deus, creavit animam rationalem, non possit immediatè sequenti, auferre Paulo vitam, nec creare cum libuerit, sed meriti se tempore, ut illo non nisi transacto producat aliquid, indigens instantaneè produci. Hinc etiam in præsentipræterenda est via.

DICI POSSET. Quod etiam continuum successivum v. gr. motus & tempus resolvatur in minima Physica. Probatursimili argumento, quo probata supra conclusio secunda. Unde consequenter dico verb. gr. immotu, devinire posse ad minimum; ita, ut jam quidquid illud Minimum motus non æquat, quies debeat esse, & negatio motus successivi, & divisibilis. Unde velocitas motus inde erit, quia in velociori motu, mobile ut inquit Aristoteles multum in paucis, hoc est tempore movetur, occupatq; in certo tempore magnum spatium, hoc est in plura minima divisibile, in tardiori autem motu, mobile parum, supple spatii, in magno, supple tempore, occupat; parum inquam spatii, seu in pauciora minima divisibile. Quia verò de tempore speciales difficultates haberi possunt, hæc aut explicentur.

SUPPONO PRIMÒ. Tempus non esse entitatem aliquam realem & physicam, condistinctam à motu cælorum; & hoc est quod innuit Aristoteles; tempus pendere ab anima & intellectu, sed solum homines, cum viderent aliqua durasse, aliqua duratura esse, voluerunt habere mensuram, appellantur tempus. Porro cum non atteneerint ad mensuranda hæc quæ hic & nunc sunt; nam hæc sibi meritis mensura sunt, & præsentia illorum, sufficientem sui causare potest cognitionem, sed attendebant magis ad ea, quæ transierunt vel ventura sunt: Hinc Aristoteles tempus appellavit mensuram & numerum motus, secundum prius & posterius.

SUPPONO SECUNDÒ. Explicationem hujus termini: mensura & numerus. Qui accipisti potest PRIMÒ pro numero numerante qualis est 1. 2. 3. SECUNDÒ pro numero numerato, seu pro rebus quæ numerantur; ut unus equus, duo equi. Porro tempus cum sit mensura durationum, necessariò pro numero numerante accipere debet.

SUPPONO TERTIÒ. Explicationem hujus termini: prius & posterius, & dico quòd cum homines vellent habere numerum & mensuram regularem, & ex alia parte volebant mensurare, ea vel maximè, quæ fuerit

& futura sunt, hinc quærere debuerunt, id quod extitit & extitutum est, idque æqualiter quoad omnia. Nam sicut numerus numeratus, si sit primum par, numerari non potest, nisi per numerum numerantem 2. ita & durationes quæ habent prius & posterius, numerari non potuerunt, nisi per id, quod notum cum sit, habet prius & posterius, idque æqualiter ad certificandum homines intra communionem vitæ. Et pro hac mensura acceperunt motum cælorum, qui factus est, & fiet, unde hoc quod duravit, per omnes motus quibus Sol percurrit Zodiacum semel, dicunt illud durasse tempore unius anni, illud autem, quod incipiet post duos decursus Zodiaci, dicunt intra tempus duorum annorum futurum. Quanquam pressius loquendo: Ly prius, non pro solo præterito tempore, nec Ly posterius pro solo tempore futuro accipiuntur: nam in ipso præterito, sunt quæ prius & quæ posterius præterierunt, in ipso item futuro sunt, quæ prius sunt, quæ posterius futura sunt, accipitur itaque prius & posterius pro applicabili pro eo, quod tam in præterito, quam in futuro, sive prius, sive posterius est.

SUPPONO QUARTÒ. Ad defendendam definitionem temporis, & ad difficultates, quæ pro compositione temporis ex solis instantibus proponi possunt, hoc tenendum esse.

Tempus dupliciter spectari posse. PRIMÒ Aristotelicè seu Philosophicè, hoc est secundum quod dicit rationem prioris & posterioris, adeoque rationem completi, & ita tempus acceptum excludit rationem Nunc, rationem præsentis, rationem Actû est idque ideò. Tum quia, ut dixi. Omne de quo dici potest: Non nunc, excludit rationem Nunc; sed quod importat rationem prioris & posterioris, importat rationem Non nunc. nam de priori dicitur, Non est nunc, & de futuro, Non est nunc. Ergò tempus quod dicit rationem prioris & posterioris excludit rationem Nunc. Tum quia id quod definitivè involvit rationem prioris & posterioris, definitivè involvit extitit & existet, de eo autem quod est actû, non potest dici sub hac formalitate, extitit & existet: & sicut est impossibile unum diem coexistere cum suis 24. horis totis simul, ita nec potest coexistere Nunc cum ordine prioris & posterioris, utrumque enim successionem, necessariò involvit. Tum quia Aristoteles 4. Phys. tex. 34. insinuat. Nunc seu instans esse quid imaginarium, quod autem habet rationem prioris & posterioris, non est imaginarium. SECUNDÒ potest accipi tempus Mathematicè, inadæquatè, inchoativè, tanquam hoc aliquid demonstrabile, &

ita acceptum, non involvit rationem prioris & posterioris, sed rationem *Nunc*, instantis, presentis &c. Et istud tempus Mathematicè acceptum, non debet censeris rigorosè loquendo inter partes temporis Philosophici, quia ei sic accepto non convenit ratio prioris & posterioris, cum tamen tempus Philosophicè acceptum, importet illam. Imò rigorosè loquendo nec deberet dici tempus Mathematicè acceptum pars temporis Philosophici, quia in quantis, quod habet rationem partis, repetitum commensuratur toti, jam autem *Nunc* seu instans non potest commensurari, habenti prius & posterius. Denique dici potest, quod rigorosè loquendo non existat tempus Mathematicè acceptum, dum enim dicit Aristoteles illud pendere ab animi, hoc ipso illi existentiam, nonnisi intentionalem tribuit. Et certè cum tempus non aliud in re sit, quàm motus cœlorum, cum hic, non ita sit tardus, ut tardior esse non possit, & cum non ita sit velox ut à termino ad terminum sine medio procedat, sit ut ille motus, non possit dici indivisibilis, consequenter nec tempus, quod in re est motus, erit indivisibile, consequenter nec habebit rationem *Nunc*, nec habebit jus ullum proprium existendi, utpotè habens jus existendi nonnisi identificatum motui cœlorum, propriaque illius & condistincta ab alius existentia, erit nonnisi imaginaria. Potest tamen aliquo modo & inadæquatè dici, ratio *Nunc*, Tempus ad eum modum quo puncta terminativa, in sententia admittentium illa, spectant ad quantitatem, vel sub hac formalitate, quia *Nunc* cum jam præterierit, habebit rationem prioris, in quantum prius erit sequentibus *Nunc*; rationem autem posterioris habebit, in quantum succedit antecedentibus *Nunc*.

Sed quomodo verificabitur de tempore Philosophicè accepto, quod extiterit vel extitutum est, si de Philosophicè accepto non potest verificari *Nunc* existit? Imprimis verificatur hæc propositio, existit motus non ita tardus, quin tardior dari non possit, & huius verificatio fundat verificationem quod extiterit vel extitutum sit. Rursus cum aliquomodo spectet tempus Mathematicè acceptum ad tempus Philosophicè acceptum, uti dixi, sit ut ratione huius *Nunc* verificari possit de tempore Philosophicè accepto, quod extiterit vel extitutum sit.

SUPPONO quintò. Quod quando creatur Angelus, anima producit &c. nihil tunc respondeat proportionatum tempore Philosophicè accepto, vel in motu cœlorum, sed responder tantum tempus non Philosophicè sed Mathematicè acceptum seu tempus, quod Aristoteles dicit, pendere ab anima. Quod autem nihil proportionatum respon-

deat in tempore Philosophicè accepto. Ratio est; quia inter illud quod essentialiter dicit rationem prioris & posterioris, & inter illud quod essentialiter excludit rationem prioris & posterioris, nihil omninò adæquationis & correspondentiæ proportionisque est.

Neque valet, si dicas, respondere partes indeterminatas, hæc enim alibi impugnata sunt; Et certè, vel ille partes indeterminatæ sunt æquales, vel inæquales durationi intrinsicæ productionis instantaneæ Angeli v. gr. si æquales, Ergo si duratio intrinseca productionis Angeli, est instantanea, ita & partes illæ, erunt instantia; Si autem pars indeterminata est inæqualis? est inæqualis vel per defectum commensurationis illi instantaneæ productioni? vel excessum? si per defectum. Ergo datur instanti minus: Si per excessum, Ergo diceretur res durare extrinsecè, cum non durat intrinsecè. Supponitur autem duratio intrinseca illius actionis, nonnisi instantaneæ esse.

INFERES primò. Possit Angelum in uno instanti annihilari, in altero priori produci, neque tunc sequetur instans post instans in tempore Philosophico, quia in illo nihil proportionatum responder, sed sequitur instans post instans intrinsecum, & intempore Mathematicè accepto seu quod pendet ab anima, sequitur *Nunc* post *Nunc*, nunc enim creatur, in immediatè sequenti post, *Nunc*, annihilatur. Ad quod illustrandum potest etiam hoc materiale exemplum assumi. Moveat se testudo, moveat etiam aliquis orbis celerissimus, quo casu, non responder ullus tardus motus orbis, testudinis motui, sed se habent sicut improportionatum. Quæ de hoc instanti intrinseco, & instanti extrinseco adferri possent, præter ante dicta, petantur ex materia de motu Angelorum ab uno extremo ad aliud, eo enim translata sunt.

INFERO secundò. Reflectendo ad materiam de inceptionibus & desitionibus rerum, in uno instanti intrinseco Mathematicoque temporis expellitur verus forma, in alio autem inducitur nova, in tempore autem Aristotelicè accepto, nihil proportionati responder.

INFERO tertio. Quandonam sacramenta causant gratiam. Nam si Ly Quando, referatur ad ipsa verba, causant tunc, cum completam habent significationem, completam autem habent significationem, cum ultimò sensibilia fiunt, humano modo in sui prolatione; incipiunt autem esse ita sensibilia, cum deveniunt ad illud minimum, quod si dividas, nondum est sensibile humano modo, si addas, jam fit sensibile; Si autem Ly; quando, referatur ad ipsam gratiam, prout prout primò pro-

producitur, illa quia producitur tota simul, producitur in instanti Mathematico, cui nihil proportionatum respondet in tempore Philosophicè accepto.

DIFFICULTAS III.

Solutio Objectionum.

PONENDÆ sunt inprimis Objectiones, quæ videntur æquè militare contra nostram sententiam, ac contra sententiam Zenonis.

Punctum Difficultatis I.

Quomodo in his Principiis dividi possit linea, & quomodo minimas se tangant.

OBJICITUR primò. Posito quòd in resolutione continui deveniatur ad prædicta minima Physica explicari non poterit, quæ linea recta dividi possit in partes æquales, quod tamen fieri posse demonstravit Euclides.

RESPONDETUR. Si ponatur linea tribus v.g. minimis constare, in æqualia fiet divisio, quia minimum, quod est in medio, duabus medietatibus constat, adeoque talibus quæ posita divisione per medium æqualitatem fundent. Si verò ponatur linea constans duobus minimis Physicis & medietate unius minimi, adhuc in æqualia fiet divisio, quia medietas illa habebit se per modum medii communis, intentum autem demonstrationis, non vetat ne salvetur æqualitas divisionis in linea recta, si aliquid ponatur per modum medii communis utriusque. Quod ipsum illustrari potest instantiâ, admittente, ex rebus & punctis continuativis constare quantitatem si enim ponas lineam constare ex rebus A.B. & ex puncto continuativo, illa linea in æquales partes divideretur, quia illud punctum esset per modum termini communis.

Repetietiam possunt superius dicta; demonstrationes Mathematicas non esse absolutas, sed ex hypothesi, nec Mathematicum attendere, quòd quantitas componatur ex partibus in infinitum divisibilibus, vel punctis, sed procedere v.g. ex suppositione divisibilitatis in infinitum. Reperiuntur etiam Mathematici, qui ostendunt salvis demonstrationibus posse defendi, quantitatem constare ex punctis, multòque magis minimis. Proposueram etiam hanc sententiam Patri Ricciolo & Socio ejus Patri Grimaldi notis in Italia Mathematicis, censuerunt hæc posse dici salvis demonstrationibus Mathematicis.

OBJICITUR secundò. In dicta sententia non posse explicari, quomodo ratio contactus possit convenire quanto.

RESPONDETUR. Ponatur linea constantibus minimis A.B.C., ponantur rursus uniuscujusque minimi duæ partes, prior 1. posterior 2. hoc posito dici potest quòd 2. minimi A, tangat 1. minimi B; & 2. minimi B; tangit 1. minimi C. consequenter nec se penetrant faciuntque non penetrata extensionem localem. Restat nihilominus explicare, quæ ipsæ partes medietatis minimi, si dantur, vel ipsæ medietates minimorum se contingant?

Circa contactum ipsarum medietatum minimi, hoc dici potest: quòd illæ medietates minimi, tangant se totis, non tamen se penetrant, quòd ipsum sic explicatur. Ex ratione contactus ut sic, non sequitur penetratio, ut experientia & ratio probat. ex contactu etiam partibus, non sequitur penetratio partibus, neque enim digiti dum se contingunt penetrant se. Ad hoc ergò, ut vel ex contactu partibus, vel ex contactu totis, sequatur penetratio, debet habere contingens unum, respectu alius, intretitatem. Porro quando se totis tangunt illæ medietates, unum respectu alterius intretitatem non habet propter principium aliunde superadditum, scilicet quantitatem, cujus saltem secundarius effectus est impenetrabilitas.

Quod autem dictum de quantitate superaddita, faciente ne medietas minimi materiæ, possit penetrare medietatem alius minimi materiæ, idem proportionaliter dici debet, quòd faciat etiam sui medietates non posse penetrari: sicut enim quantitas & sibi & alteri adfert rationem extretitatis, ita & rationem impenetrativitatis.

Neque valet si idem applies, ostendendo quòd puncta, quamvis se tangant totis, non se penetrant, non inquam valet si idem applies. Quia Zenonistæ non admittunt quantitatem esse accidens superadditum, ut videre est in Arriaga. Rursus sententia illorum, saltem per ordinem ad minima ipsa se contingentia paritatem cum nostra non habet, quia illi in suis punctis medietates nullas admittunt, ratione quarum fiat contactus una medietate, quin fiat contactus alia medietate.

Quamquam etiam dici posset, quòd illæ medietates se tangant partibus intransitive, quia sunt partes totius minimi, sed non partibus transitive, hoc est aliis divisibilibus in se inclusis.

Rursus circa contactum partium ipsius medietatis minimi, si dentur, hoc dici posset, quòd illæ se tangant se totis, non tamen se penetrant. Ratio. Quia ad hoc ut aliqua dicantur se penetrare, præter intretitatem debent semper vel actu, vel potentia habere rationem duorum. Sic v.g. duo Angeli dicuntur se ipsos penetrare, Corpus item Christi

† bb 3

penetra-